

Wczesne objawy autyzmu – na co Rodzic powinien zwrócić uwagę?

Rozwój dziecka w pierwszych latach życia jest bardzo dynamiczny w aspekcie fizycznym, psychicznym i społecznym. Niemowlęta i małe dzieci z autyzmem są bardzo różne, jedne częściej płaczą, inne są bardziej spokojne, niektóre mają trudności z zasypianiem, niektóre są bardziej ruchliwe. Autyzm jest zaburzeniem neurorozwojowym. Pierwsze znaki ostrzegawcze pojawiają się przed 3 rokiem życia, zwykle między 12 a 18 miesiącem życia.

Pierwszym niepokojącym sygnałem jest **brak kontakt wzrokowego**. Nie oznacza to jednak, że dziecko czasami na nas patrzy a czasami nie. Objawy autyzmu rozpatrujemy w charakterze jakościowym a nie ilościowym. Ważny jest więc sposób, w jaki dziecko zwraca uwagę na Rodzica. Niekiedy Rodzice mówią, że dzieci patrzą jakby przez szybę, ich spojrzenie nie wyraża żadnych emocji, jest obojętne, często też patrzą jakby przez Rodzica.

Częstym objawem jest również **brak reakcji na imię**. Dzieci bardzo szybko zaczynają reagować na swoje imię. Jeśli jednak minęło 12 miesięcy od urodzenia, a dziecko sprawia wrażenie, jakby nie słyszało, że się je woła, powinno wzbudzić to nasze zaniepokojenie. Przy prawidłowo rozwijających się dzieciach, kiedy Rodzic nachyla się nad małym człowiekiem, ten reaguje wzmożonym ożywieniem, pobudzeniem na widok znanej twarzy, odwzajemnia uśmiech, gaworzy, wydaje różne dźwięki, uśmiecha się.

Już w 6 m-cu życia niemowlę powinno wyciągać rączki w kierunku Rodzica. Dziecko, które przejawia symptomy autyzmu, często nie jest zainteresowane zabawą i interakcją z drugą osobą. Bardziej interesuje się przedmiotami niż zabawą z drugą osobą. **Nie domaga się tego kontaktu**. Rodzice mówią wówczas, że dziecko ich nie rozumie, nie ma z nim kontaktu.

Powtarzające się ruchy lub gesty (np. trzepotanie rękami, poruszanie palcami, kołysanie się) mogą być znakami ostrzegawczymi. Zwłaszcza, jeśli dziecko powtarza te lub podobne gesty, gdy jest podekscytowane.

Dzieci z autyzmem **nie potrafią się bawić** w sposób adekwatny do wieku. Często przyglądają się różnym zabawką, skupiają uwagę na drobnych jej elementach, np. kręcenie kółkiem od samochodu. Mogą godzinami leżeć na podłodze i patrzeć, jak samochód się porusza. W piaskownicy, zamiast bawić się w robienie babek czy zamków z piasku, wolą godzinami przesypywać piasek i przyglądać się jemu. Niekiedy bawią się nieustannie tymi samymi zabawkami i tylko w jeden określony sposób. Bywa też tak, że zabawki ich w ogóle nie interesują. Wolą wykorzystywać różne przedmioty codziennego użytku, do tego by w nie uderzać, układać, czy wprawiać w ruch. Dosyć charakterystyczne są także „zabawy” w układanie i segregowanie przedmiotów.

Jedną z ulubionych zabaw Maluszków jest **naśladowanie** tego, co robią rodzice. Jak bardzo cieszy, gdy dziecko naśladuje, bije brawo, podnosi rączki – hurra czy żegna się wykonując gest pa-pa. Dzieci przejawiające zaburzenia ze spektrum autyzmu, często tych gestów nie wykonują, lub wykonywały je kiedyś, ale zapomniały, jak to robić. Zabawa w a ku – ku? Naśladowanie to podstawowy i pierwszy mechanizm uczenia się. Prawidłowo rozwijające się dziecko, wykonuje bardzo proste ruchy, takie jak, uderzanie w łożeczek już ok. 5 miesiąca życia.

Okolo 14 miesiąca życia dzieci zaczynają **wskazywać palcem**, patrzą również w kierunku wskazanym przez rodzica. Przypomnijmy sobie wspólne oglądanie książeczek, kiedy pokazujemy dzieciom samolot, autko czy lalkę, czy wspólny spacer, podczas którego zwracamy uwagę na pojazdy, pieska czy słońeczko. Dzieci mają naturalną ciekawość świata, interesują się otoczeniem, same również wskazują paluszkami wskazującym różne przedmioty, zmuszając tym samym rodzica do ich nazywania. Dzieci wykazujące cechy autystyczne w tej kwestii często wykazują brak zainteresowania i zrozumienia.

Mówi się, że **autyzm wprowadza zmysły w błąd**. Dzieci, które przejawiają nieprawidłowości w tym obszarze, mogą wykazywać nieprawidłowe reakcje na nasz dotyk, zapach, smak, węch. Czasami reagują przesadnie, odsuwają się lub płaczą, gdy próbujemy je przytulić, innym razem mogą chcieć przytulić się do nas bardzo mocno. Wykazują bardzo ograniczoną preferencję, jeśli chodzi o jedzenie. Ważny może być kolor i konsystencja jedzenia. Czasami wyjście na spacer to koszmar, bo ubrania przeszkadzają, bo jest za gorąco, albo za zimno, bo słońce za mocno świeci, albo deszcz zostawił kroplę na policzku...

I na koniec to, co najbardziej niepokoi Rodziców – **mowa**, która często od samego już początku rozwija się z opóźnieniem, albo co najbardziej zaskakuje, początkowo jej rozwój jest prawidłowy. Niemowlaki głużą, gaworzą, nawet wypowiadają już tak ważne słowa jak mama czy tata, a nawet proste zdania i w pewnym momencie, następuje regres, jakby dziecko zapomniało, jak się wypowiada słowa. Ten regres najczęściej występuje przed 3 rokiem życia, między 13 a 24 miesiącem życia.

Rodzicu pamiętaj, aby zdiagnozować autyzm, u dziecka musi występować co najmniej kilka objawów. Nigdy nie należy kierować się pojedynczymi sygnałami, ponieważ mogą one świadczyć o temperamencie dziecka i jego zainteresowaniach. Powyższe sygnały powinny jednak Ciebie zaniepokoić i warto udać się do specjalisty, aby rozwiązać wszelkie wątpliwości. Właściwa diagnoza otwiera drzwi do właściwej pomocy!

mgr Małgorzata Kozłowska

psycholog